and Palanga, near Lake Kalotė, in Būtingė, and near the Rivers Šventoji, Darba, and Tenžė (Fig. 1) in order to search for new Stone and Bronze Age settlements. Roughly 61 ha of arable land was systematically fieldwalked, 21 boreholes were drilled to a depth of 1 m, 223 roughly 50 x 50 cm shovel test pits were dug, and 22 test pits (23 m^2) were excavated. 146 flint finds, 12 artefacts and flakes of other stone, 56 sherds of hand built and partly thrown pottery, and some iron, amber, copper alloy, and lead artefacts were discovered. Seven unknown Mesolithic–Medieval settlements were found, mostly in Kalgraužiai village near the River Šventoji (Fig. 2). Flint artefacts and flakes characteristic of the Mesolithic were discovered at them and the remains of 17th–19th-century graves: a bronze cross and a human (?) bone fragment (Fig. 3) were found at Kalgraužiai find spot 4. A burial disturbed by a gravel pit was observed at Benaičiai Ancient Settlement and its remains were excavated in a 3.7 m^2 test pit. It contained an adolescent of indeterminate sex and a flint knife (Fig. 4). The burial was radiocarbon dated to 2889–2600 cal BC and ascribed to the Corded Ware culture.

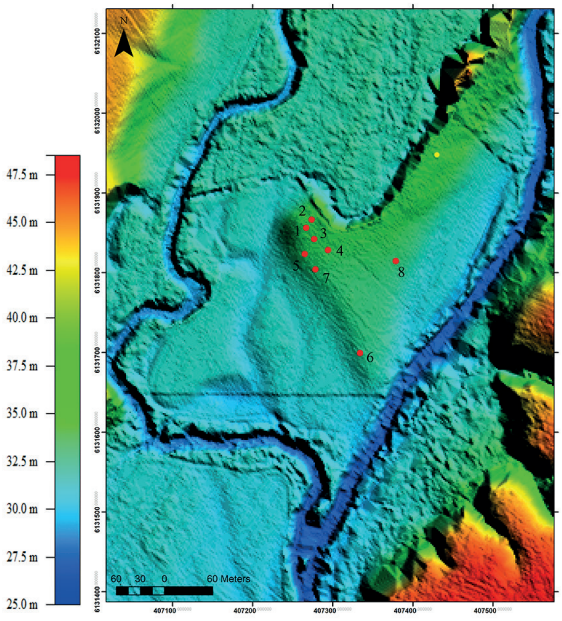

1 pav. Tyrimų vietos planas pagal LiDAR. Raudona spalva ir skaičiais pažymėtos šurfų vietos, geltona spalva žymi žemės paviršiuje rastą titnago nuoskalą. T. Rimkaus brėž.

Fig. 1. A LiDAR-based map of the investigated site. The test pits are marked in red with a red number, the isolated flint flake found on the surface by a yellow symbol.

Tomas Rimkus

Užkertenių senovės gyvenvietė

2017 m. toliau buvo tęsiami akmens amžiaus paminklų tyrimai ir jų paieškos Tauragės rajone. Pasirinkta 2016 m. rasta vieta tarp Ančios ir Šešuvies upių santakos Užkertenių kaime (*ATL 2016 metais*, 2017, p. 59–63). Čia aptikta skeltės vidurinė dalis, todėl ši vieta pasirinkta kaip potencialaus archeologinio paminklo vieta. Minėtos upės čia sukūrė įspūdingą slėnį, kuriame kaip terasos dalis išryškėja atskira limnoglacialinės kilmės kalvelė (1 pav.). Jos V dalyje fiksuojama aukščiausia vieta – H_{abs} 35,20 m. Į R kalvelė po truputį nuolaidėja ir galutiniame taške nužemėja iki H_{abs} 33,16–32,64 m. Iš V ir R pusių terasą supa Ančios ir Šešuvies upės, Š dalyje teka melioruotas bevardis upelis, kurio senoji tekėjimo vaga buvo į P nuo šios kalvelės. Pagal visus paleoreljefo požymius ši vieta priešistorėje turėjo būti itin tinkama įkurti laikinoms ar stacionarioms gyvenvietėms. Tą taip pat liudija vienų didžiausių Tauragės krašto upių santakos vieta, kuri turėjo būti labai palanki žūklauti.

Iš viso terasos teritorijoje iškasti 8 1 m^2 dydžio šurfai. Jie daugiausia koncentruoti aukš-

2 pav. Šurfo 3 bendras vaizdas. T. Rimkaus nuotr.

Fig. 2. General view of test pit 3.

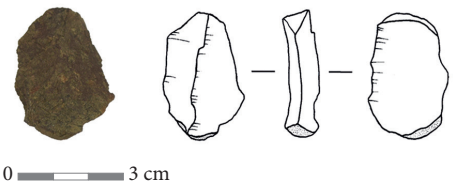

3 pav. Feldšpatų grupei priskiriama nuoskala, rasta šurfe 5. T. Rimkaus nuotr. ir pieš.

Fig. 3. A feldspar flake found in test pit 5.

tesniojoje terasos dalyje ir jos nuolydyje, kur 2016 m. žvalgant surastas titnago radinys. Žvalgomųjų tyrimų metu šurfuose surasta bent keliais skirtingais laikotarpiais datuojamos archeologinės medžiagos, todėl šią vietą nuspręsta pavadinti Užkertenių senovės gyvenviete.

Aukščiausioje terasos dalyje buvo iškasti du šurfai. Šurfe 1 aptiktas vienas lipdytinės keramikos fragmentas, tačiau aiškaus kultūrinio sluoksnio čia nerasta. Šurfe 3, 30 cm gylyje nuo žemės paviršiaus aptiktas gana plonas ir fragmentiškas 31–43 cm storio bioturbacinių veiksnių apardytas kultūrinis sluoksnis (2 pav.). Jis humusingas, tamsiai pilkos spalvos. Jame surasti du lipdytinės keramikos fragmentai, kurie yra tapatūs su šurfe 1 surasta keramika. Visos 3 lipdytinės keramikos šukės yra apgadintos, jų išoriniai ir vidiniai paviršiai aptrupėję. Du iš jų yra nuo puodų sienelių, vienas – pakraštėlio. Preliminariai jie datuojami I tūkst. pabaiga – II tūkst. pradžia. Po humusingu sluoksniu šurfe 3 toliau sekė 18 cm storio gelsvas smėlis su humusingo sluoksnio liekanomis (bioturbacinių procesų įtaka). Jame radinių jau neaptikta. Giliau, 63–75 cm gylyje nuo žemės paviršiaus pasiektas gelsvas smulkiagrūdis smėlis. Jame surasta viena balkšvo titnago nuoskala ir smiltainio muštukas. Šį sluoksnį reikėtų priskirti akmens amžiaus horizontui. Jis atrodo nepažeistas antropogeninių veiksnių, todėl ateityje šioje vietoje plečiant tyrimų plotą potencialu surasti daugiau radinių ar kitokių struktūrų, datuojamų akmens amžiumi. Įžemis pasiektas maždaug 80 cm gylyje nuo žemės paviršiaus. Tai balkšvas smėlis su limonito gijomis. Jame atidengtas vienas 42x28 cm dydžio riedulys be apdirbimo ir degimo požymių, kuris paliktas *in situ* ateities tyrimams.

Šurfe 4 radinių nebuvo. Apie 35 cm gylyje nuo žemės paviršiaus surastas toks pat apardytas apie 22 cm storio tamsiai pilkas humusingas sluoksnis. Įžemis, balkšvas smėlis su limonitu ir paplovimais, atidengtas apie 75 cm gylyje. Tamsiai pilko humusingo sluoksnio likučių rasta ir šurfe 7. Po velėnos sluoksniu surastas apie 15 cm storio gerokai apardytas tamsiai pilkas humusingas sluoksnis be radinių.

Šurfe 5, armens ir maišyto gelsvo smėlio sandūroje (apie 35 cm gylyje) surasta viena feldšpatų grupei priskiriama nuoskala, datuojama akmens amžiumi. Visi technologiniai nuoskalos parametrai leidžia teigti, kad ji suformuota žmogaus (3 pav.). Giliau buvusiame 55–65 cm storio gelsvo smėlio sluoksnyje radinių neaptikta. Įžemis pasiektas apie 66 cm gylyje. Tai balkšvas smėlis su limonito gijomis.

Šurfe 6, armens sluoksnyje, apie 15 cm gylyje nuo žemės paviršiaus rasta žiestos keramikos šukė, kurią reiktų datuoti XVII–XIX a.

Šurfas 8 iškastas Šešuvies upės dešiniojo kranto terasos pakraštyje (H_{abs} 33,16 m). Po armens sluoksniu esančiame gelsvame smėlyje su gausiomis augalų šaknimis (apie 33 cm gylyje nuo žemės paviršiaus) rasti 3 akmens amžiui priskiriami radiniai – dvi titnago nuoskalos ir vienas galimas granitinis tinklo pasvaras. Sluoksnio storis siekė apie 6 cm. Giliau sekė 40–50 cm storio gelsvas smėlis su balkšvo smėlio priemaiša, 51–68 cm gylyje fiksuotas balkšvas smėlis. 70 cm gylyje nuo žemės paviršiaus buvo pasiektas įžemis – žvyringas smėlis su priemolio intarpais.

Atlikus žvalgomuosius tyrimus terasoje prie Ančios ir Šešuvies santakos Užkertenių kaime, surasta bent 3 chronologiniais etapais datuojamų radinių – akmens amžiumi, I tūkst. pabaiga – II tūkst. pradžia ir XVII–XIX a. Akmens amžiumi radiniai tiksliau nedatuojami, tik 2016 m. surastas skeltės fragmentas pagal technologinius kriterijus skiriamas mezolito periodui.

Užkerteniai Ancient Settlement

In 2017, a limnoglacial hill between the Rivers Ančia and Šešuvis (Tauragė District) was investigated (eight 1 m^2 test pits) (Fig. 1). They contained finds from several periods. In test pit 1, a single potsherd was found, in test pit 3 (Fig. 2) layers from two archaeological periods. The upper layer dates to the late 1st–early 2nd millennium and contained hand built pottery; the lower layer contained Stone Age finds (flint and other worked stone). Similar layers without finds were located in test pit 4. Test pits 5 and 8 contained more Stone Age finds (Fig. 7). At present, the collected data suggest that this location was inhabited from the Stone Age to the 17th–19th centuries.